

► Jaarverslag van de vereniging

2021

Voorwoord

Er is ontzettend veel gebeurd in 2021, ook binnen onze club. We wonnen de Tweede Kamerverkiezingen en namen afscheid van onze partijvoorzitter. Door de hele partij werden veelal digitale evenementen bezocht én georganiseerd. We bleven elkaar ontmoeten, fysiek of digitaal. Dat maakt de VVD toch de fijnste vereniging van en voor Nederland.

Het was ook een spannend jaar. Op 17 maart vonden de Tweede Kamerverkiezingen plaats. Door de hele vereniging, van vrijwilligers tot Kamerleden en fantastische kandidaten, is er hard gewerkt voor een overwinning. En die kwam er. Met 34 zetels werd de VVD voor de vierde maal de grootste partij in de nationale vergaderzaal. Daar kunnen we met elkaar ontzettend trots op zijn!

Ook afgelopen jaar speelde corona nog een grote rol in ons leven. Zoom en Teams bleven de enige manieren om elkaar te ontmoeten. En hoe graag we ook een fysiek evenement hadden georganiseerd, was het niet verantwoord. Het was geweldig om te zien hoe onze leden de digitale evenementen bleven bezoeken en hoe de netwerken die zijn blijven organiseren. Wij hebben ons als partij niet laten tegenhouden om elkaar te ontmoeten, het gesprek aan te gaan en een digitale borrel te drinken. Nu dat weer kan gaan we dat in 2022 uiteraard fysiek doen!

Na de Tweede Kamerverkiezingen werden alweer de voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen getroffen. De lijsten zijn in 315 gemeenten weer opgesteld, verkiezingsprogramma's geschreven. Ontzettend veel werk is er overal in het land verzet om in maart 2022 de gemeenteraadsverkiezingen tot een succes te maken. Er zijn door het landelijke campagneteam roadshows georganiseerd door het hele land, waarin lokale politici, bestuurders en kandidaten werden bijgepraat over de slimste en meest effectieve manieren om campagne te voeren. Over onze strategie en ons verhaal. In 2021 is er door de hele vereniging al onwijs hard gewerkt voor een goede uitslag in maart 2022.

Eind 2021 namen we ook afscheid van Christianne als partijvoorzitter. Christianne heeft met haar tomeloze inzet ontzettend veel gedaan voor onze partij, waar we haar dankbaar voor zijn. Nadat zij minister werd in kabinet-Rutte IV, heeft het hoofdbestuur mij gevraagd om waarnemend voorzitter te worden. Een opdracht die ik graag uitvoer en samen met het hoofdbestuur bereid ik een voorzittersverkiezing voor. Vanzelfsprekend nemen we in 2022 nog uitgebreid afscheid van Christianne als partijvoorzitter.

Dit jaar wordt ongetwijfeld ook weer een spannend jaar. We laten de coronacrisis hopelijk achter ons, we gaan hard werken om van de gemeenteraadsverkiezingen een succes te maken en starten de voorbereidingen voor de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen.

Laten we dat allemaal samen doen. Samen goed houden wat goed is, en beter maken wat beter kan. En laten we hopen dat we elkaar dit jaar weer ontmoeten, op een grote bijeenkomst waar we op het afgelopen jaar nog even kunnen proosten. Want dat hebben we gemist.

Tot dan,

Onno Hoes

Waarnemend voorzitter

1. De Vereniging

Hoofdbestuur

Het hoofdbestuur vergaderde in het jaar 2021 10 keer, namelijk op 18 januari, 15 februari, 22 maart, 12 april, 17 mei, 28 juni, 6 september, 11 oktober, 15 november en 13 december. Het hoofdbestuur kwam tweemaal in retraite bijeen. Een digitale retraite op 6 maart en 2 juli.

In het jaar 2021 is het hoofdbestuur als volgt samengesteld:

- C. (Christianne) van der Wal – Zeggelink, partijvoorzitter, tot 30 december 2021;
- O. (Onno) Hoes, vicevoorzitter, vanaf 30 december 2021 waarnemend partijvoorzitter;
- S.J.A. (Stephanie) ter Borg, algemeen secretaris, tot 29 mei 2021;
- B.T.L. (Birkitta) Kortjes, algemeen secretaris, vanaf 29 mei 2021;
- A. (Ton) van Nimwegen, landelijk penningmeester;
- L.W. (Lennart) Salemink, bestuurslid Communicatie en Campagne;
- M. (Marjolijn) van Leeuwen, bestuurslid Opleiding en Talentmanagement;
- R.E. (René) de Heer, bestuurslid Ledenwerving en Fondsenwerving.

Adviseurs van het hoofdbestuur waren in 2021:

- M. (Mark) Rutte, namens de VVD-leden in de regering;
- A. (Annemarie) Jorritsma-Lebbink, namens de VVD-fractie in de Eerste Kamer der Staten-Generaal;
- K.H.D.M. (Klaas) Dijkhoff, namens de VVD-fractie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, tot 17 maart 2021;
- S.T.M. (Sophie) Hermans, namens de VVD-fractie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, vanaf 17 maart 2021;
- M. (Malik) Azmani, namens de VVD-delegatie in het Europees Parlement;
- A.J. (Arjen) Gerritsen, namens de VVD-Bestuurdersvereniging, tot 28 mei 2021;
- N. (Nanning) Mol, namens de VVD-Bestuurdersvereniging, vanaf 28 mei 2021;
- H. (Hilde) Wendel, namens de JOVD, tot 2 oktober 2021
- D.R. (Daphne) Lodder, namens de JOVD, vanaf 2 oktober 2021

De portefeuillevverdeling binnen het hoofdbestuur zag er in 2021 als volgt uit:

Hoofdbestuurslid	Primair	Tweede portefeuillehouder
Partijvoorzitter	<ul style="list-style-type: none"> • Algehele leiding en coördinatie • Kabinet/Fracties/Politieke Partijen • Media • Benoemingen en Kandidatenlijsten • Voorzitter Landelijk Bestuursoverleg • Voorzitter Kernteam • Voorzitter Ivo Opstelten Foundation • Voorzitter BPO • VVD-Bestuurdersvereniging 	<ul style="list-style-type: none"> • Integriteit
Vicevoorzitter	<ul style="list-style-type: none"> • Thematische Netwerken • VVD-dagen • Discussiebijeenkomsten • Verkiezingsprogramma commissies • Internationaal (ontvangst internationale delegaties) • Teldersstichting 	<ul style="list-style-type: none"> • Plaatsvervangend voorzitter
Algemeen Secretaris	<ul style="list-style-type: none"> • Congressen en ALV • Statuten, Reglementen en Jaarplan • Bewaking besluitvormingstrajecten • Troubleshooting • Regio's en Lokale Netwerken • Mijn VVD • JOVD • Secretaris Ivo Opstelten Foundation 	<ul style="list-style-type: none"> • Plaatsvervangend algemeen penningmeester
Penningmeester	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel beheer van de partij • Contributie en subsidiestromen • Ledenadministratie • Automatisering • Integriteit • Penningmeester Ivo Opstelten Foundation 	<ul style="list-style-type: none"> • Plaatsvervangend algemeen secretaris • Troubleshooting • Fondsenwerving en ledenwerving
Bestuurslid Opleidingen,	<ul style="list-style-type: none"> • Opleiding en training • Permanente Scouting • Talentmanagement • Stuurgroep Haya 	<ul style="list-style-type: none"> • Benoemingen en Kandidatenlijsten • Communicatie en campagne

<p>Trainingen en Talentmanagement</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Curator Teldersstichting 	<ul style="list-style-type: none"> • VBV
<p>Bestuurslid Communicatie en Campagne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie • Permanente campagne • Verkiezingscampagnes • Voorlichting • Internationaal (algemeen, stuurgroep internationaal, MATRA en SHIRAKA, strategie en contacten ALDE en LI) 	<ul style="list-style-type: none"> • Contactpersoon Haya
<p>Bestuurslid Leden- en Fondsenwerving</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fondsenwerving • Ledenwerving • Ledenbehoud 	<ul style="list-style-type: none"> • Contributie en subsidiestromen • Ledenadministratie

Het Landelijk Bestuursoverleg (LBO)

Het hoofdbestuur voert periodiek overleg met de regiovoorzitters, genaamd het Landelijk Bestuursoverleg.

Het Landelijk Bestuursoverleg vond in 2021 vijf keer plaats, te weten op 2 januari, 10 april 19 juni, 25 september en 11 december.

De voorzitters van de regio's worden benoemd door de regionale algemene ledenvergadering. De voorzitter van de regio Internationaal wordt benoemd door de Algemene Vergadering.

De voorzitters van de regio's in 2021 zijn:

- Regio Utrecht: R.B. (Richard) Nijhoff;
- Regio Flevoland: M. (Martin) Swaters;
- Regio Drenthe: R. (René) Laan;
- Regio Groningen: J.A. (Jolanda) Hekman;
- Regio Friesland: Z. (Zwany) van Brussel – Wiebenga;
- Regio Noord-Holland: R.E. (Robert) Vermeulen;
- Regio Oost: P.H. (Peter) Sniijders, tot 6 november 2021;
- Regio Oost: N.G. (Nick) Derks, vanaf 6 november 2021;
- Regio Zuid: S.H.M. (Stephan) Satijn, tot 30 oktober 2021;
- Regio Zuid: J.M. (Han) van Midden, vanaf 30 oktober 2021;
- Regio Zuid-Holland: C. (Christel) Mourik;
- Regio Zeeland: A. (Anouchka) van Miltenburg
- Regio Internationaal: J.H. (Jock) Geselschap.

Algemeen Secretariaat

Net als in 2020 stond ook 2021 grotendeels in het teken van corona voor de medewerkers van het Algemeen Secretariaat. Vooral de eerste helft van 2021 gold er een thuiswerkadvies, waar de medewerkers van het Algemeen Secretariaat zich uiteraard ook aan moesten houden. Er is een combinatie van thuiswerken en werken op het VVD-partijbureau ontstaan, waar de medewerkers veel eigen vrijheid hebben in de keuze waar ze werken. Doorgaans zijn de standaard kantoordagen iedere maandag en donderdag.

Niet alleen op de manier van werken had corona gevolgen voor het Algemeen Secretariaat in 2021, maar ook op de dienstverlening. Pre-corona waren de medewerkers gewend activiteiten, groot en klein, te organiseren voor de leden van de VVD. In 2021 moesten deze evenementen nog steeds grotendeels digitaal worden georganiseerd. Na de digitaliseringsslag van 2020, zijn er ook in 2021 grote stappen gemaakt in de professionaliteit van de digitale sessies. De digitale VVD Ledendag is daar een mooi voorbeeld van, alsmede de voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen, zoals roadshows en campagneaftrappen, die gedigitaliseerd zijn.

Gelukkig zijn er ook verschillende fysieke bijeenkomsten georganiseerd in 2021. Het campagne team is samen met campagneleider Thierry Aartsen het hele land afgereisd om in 19 sessies de campagne strategie voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 uit een te zetten. Het team op de Kade heeft in oktober ook het congres van de VVD-bestuurdersvereniging in Lunteren kunnen organiseren.

Buiten de coronarestricties om heeft het Algemeen Secretariaat ook onvermoeibaar gewerkt om de speerpunten uit het jaarplan te verwezenlijken. En met resultaat, want de

VVD was bij de Tweede Kamerverkiezingen wederom de grootste partij, de vereniging is klaargestoomd voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 en heeft een groei in ledenaantal doorgemaakt.

Vanuit de ambities die het huidige hoofdbestuur heeft met betrekking tot digitalisering en professionalisering is het team op het Algemeen Secretariaat flink uitgebreid. Onder andere op het gebied van data, ICT en campagne is het team versterkt. Uiteraard hebben ook in 2021 een fiks aantal studenten stage gelopen bij het Algemeen Secretariaat.

Algemene Vergadering 2021

Ook in 2021 was het door de coronamaatregelen helaas niet mogelijk om een fysieke Algemene Vergadering te organiseren. Derhalve is er besloten om over te gaan op het digitaal organiseren van de Algemene Vergadering.

Besluitenlijst 15^e (digitale) Algemene Vergadering

Zaterdag 29 mei 2021

1. Partijvoorzitter C. (Christianne) van der Wal-Zeggelink opent de 15^e Algemene Vergadering op zaterdag 29 mei 2021 om 10:00.
2. De heer M.W. (Mitchell) Boldewijn uit Assendelft, de heer S.R.K. (Simon) Tol uit Hasselt en de heer L.M.C. (Leon) Habets uit Bunde worden per acclamatie benoemd tot stem- en notulencommissie.
3. Mevrouw B.T.L. (Birkitta) Kortjes wordt per acclamatie op 29 mei 2021 benoemd tot Algemeen Secretaris.
4. De heer A. (Ton) van Nimwegen wordt per acclamatie op 29 mei 2021 herbenoemd tot landelijk penningmeester.
5. De heer L.W. (Lennart) Saleminck wordt per acclamatie op 29 mei 2021 herbenoemd tot lid van het Hoofdbestuur, met als portefeuille Communicatie, Campagne en Internationaal.
6. De volgende leden worden per acclamatie (her)benoemd tot (plaatsvervangende) leden van de Commissie van Beroep:
  - Mevrouw R.F. (Rolinde) Weide uit Haren, voorzitter
  - De heer S.E. (Sven) Planken uit Breda, lid
  - De heer A.P.A.M. (Dries) van Bergeijk uit Veghel, plaatsvervangend lid
7. De heer P.J.H.M. (Paul) Luijten treedt af als voorzitter van de Permanente Scoutingscommissie
8. De heer A.A.M. (Arno) Brok wordt per acclamatie op 29 mei 2021 benoemd tot voorzitter van de Permanente Scoutingscommissie.
9. Het jaarverslag 2020 wordt goedgekeurd.
10. Het Financieel Jaarrapport over 2020 wordt goedgekeurd. De Algemene Vergadering verleent decharge aan het hoofdbestuur voor het in 2020 gevoerde beleid.

11. De volgende leden worden per acclamatie (her)benoemd tot leden van de financiële commissie voor het verslagjaar 2021:

Als leden van de financiële commissie:

- De heer P. (Peter) Ouwendijk uit 's-Gravenzande
- Mevrouw J.N. (Jeannette) Baljeu uit Rotterdam
- De heer J. (Jack) Werkman uit Waterlandkerkje

Als plaatsvervangende leden van de financiële commissie:

- Mevrouw M.C. (Marieke) Teunissen-Willemsen uit Renswoude, plaatsvervangend lid
- De heer P.M. (Peter) Smit uit Blaricum, plaatsvervangend lid
- De heer R.T.A. (Richard) Korteland uit Meppel, plaatsvervangend lid

12. Het voorstel voor de hoogte van de contributie voor het jaar 2022 wordt goedgekeurd, inclusief het voorstel voor een pilot voor nieuwe leden.

13. Er is een motie ingediend door de heer G.G.P. (Gijs) Dröge. De motie is ondertekend door ten minste tien andere leden.

De Algemene Vergadering roept het hoofdbestuur op om:

- *de Landelijke Permanente Scoutingcommissie de opdracht te geven in de werving van toekomstige politieke vertegenwoordigers met name te selecteren op kritisch vermogen en niet 'Haagse' achtergrond.*

De strekking van de motie wordt ondersteund door het Hoofdbestuur. De indiener besluit met deze toezegging de motie in te trekken.

14. Er is een tweede motie ingediend door het lokaal netwerk Hillegom/Lisse.

De Algemene Vergadering roept de Tweede Kamerfractie op om:

- *een fundamentele verbetering van de uitvoeringscapaciteit van de Rijksoverheid hoog op de agenda te zetten bij de kabinetsformatie.*

De motie wordt ondersteund door de Tweede Kamerfractie. De indiener besluit daaropvolgend de motie in te trekken.

15. Partijvoorzitter C. (Christianne) van der Wal sluit de 151^e Algemene Vergadering.

Besluitenlijst 152^e (digitale) Algemene Vergadering

27 november 2021

1. Partijvoorzitter C. (Christianne) van der Wal-Zeggelink opent de 152e Algemene Ledenvergadering op zaterdag 27 november 2021 om 11 uur.
2. Jaap Borg uit Kropswolde, Jan Spronk uit Silvolde en Raymond Mens uit Haarlem worden per acclamatie benoemd tot stem- en notulencommissie.
3. Mevrouw M.H.F. (Marianne) Schuurmans-Wijdeven uit Hoofddorp, de heer I.P.M. (Jacques) Kuyf uit Amsterdam en de heer A.S.W. (Arwin) Yu uit Berkel-Enschot worden (her)benoemd tot leden van de permanente scoutingcommissie.
4. Het jaarplan voor 2022 wordt goedgekeurd.
5. De begroting voor 2022 wordt goedgekeurd.
6. Het Kaderstellend Advies en tijdschema Eerste Kamerverkiezingen 2021 worden goedgekeurd.
7. Er is een motie ingediend door Marten Hilbrands. De motie is ondertekend door zestien andere leden.

De Algemene Vergadering roept de Tweede Kamerfractie op om:

Het VVD verkiezingsprogramma zoals vastgesteld door de leden is uitgangspunt van de onderhandelingen over een nieuw regeerakkoord. De leden van de VVD moeten er op kunnen vertrouwen dat ons verkiezingsprogramma basis is voor de VVD onderhandelingsinzet bij het regeerakkoord. Onderhandelaars moeten dus voordat de onderhandelingen beginnen geen nieuwe uitgangspositie opstellen zonder dat de leden daar van op de hoogte zijn.

De motie wordt ondersteund door de Tweede Kamerfractie. De Indiener besluit daaropvolgend de motie in te trekken.

8. Er is een motie ingediend door Joost Nijhuis. De motie is ondertekend door veertien leden.

De Algemene Vergadering roept het Hoofdbestuur en de Tweede Kamerfractie op om:

Een extra ALV te organiseren. Door de huidige netwerkstructuur zijn veel leden niet meer betrokken, gaat hun stem verloren, wordt hun mening niet meer gehoord. De afstand tussen de Haagse politiek en leden is te groot. Daarnaast is de herkenbaarheid van standpunten van onze TK vertegenwoordigers te klein.

De motie wordt ondersteund door het Hoofdbestuur en niet in stemming gebracht.

9. Er is een motie ingediend door de heer Bakir Lashkari.

De Algemene Vergadering roept de Tweede Kamerfractie op om:

Parlementair meer aandacht te besteden aan de huidige en toekomstige pensioensituatie. De pensioensituatie niet uitsluitend het thema te laten zijn van oppositiepartijen. Mogelijke indexatie te onderzoeken voor de gehele aanvullende pensioensector. Na te gaan, of en hoe het enorme koopkrachtverlies is te herstellen.

De strekking van de motie wordt overgenomen door de Tweede Kamerfractie. De indiener besluit daaropvolgend de motie in te trekken.

10. Er is een motie ingediend door Adam Esmael. De motie is ondertekend door zeventien andere leden.

De Algemene Vergadering roept de Tweede Kamerfractie op om:

Het VVD verkiezingsprogramma zoals vastgesteld door de leden is uitgangspunt van de onderhandelingen over een nieuw regeerakkoord. Migratie is daarin een hoofdthema. Leden spreken uit dat het verkiezingsprogramma leidend is voor de onderhandelingen, en dat de huidige asielinstream niet houdbaar is.

De strekking van de motie wordt overgenomen door de Tweede Kamerfractie. De indiener besluit daaropvolgend de motie in te trekken.

11. Er is een motie ingediend door Marten Hilbrands. De motie is ondertekend door zevenentwintig leden.

De Algemene Vergadering roept de Tweede Kamerfractie op om in de onderhandelingen voor een nieuwe coalitie minimaal vier miljard euro te reserveren bovenop het huidige defensiebudget.

De strekking van de motie wordt overgenomen door de Tweede Kamerfractie. De indiener besluit daaropvolgend de motie in te trekken.

12. Er is een motie ingediend door Laurent Stokvis. De motie is ondertekend door twaalf leden.

De Algemene Vergadering roept de Tweede Kamerfractie op om het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat onderzoek te laten doen naar de lokale effecten van vliegroutes op grotere afstand en de mogelijkheden om deze effecten te verminderen en uitkomsten van dit onderzoek te laten betrekken op bij de besluitvorming over de opening van Lelystad airport.

De strekking van de motie wordt overgenomen door de Tweede Kamerfractie. De indiener besluit daaropvolgend de motie in te trekken.

13. Er is een motie ingediend door Wilko Pels. De motie is ondertekend door veertien leden.

De Algemene Vergadering roept de Tweede Kamerfractie op om pas bestaande infrastructuur zoals een gascentrale te slopen als er alternatieve infrastructuur is aangelegd.

De strekking van de motie wordt overgenomen door de Tweede Kamerfractie. De indiener besluit daaropvolgend de motie in te trekken.

14. Er is een motie ingediend door Mirjam Nelisse. De motie is ondertekend door vierenveertig andere leden.

De Algemene Vergadering roept de Tweede Kamerfractie op om innovatieve methoden voor stikstofreductie op te nemen in het regeerakkoord.

De strekking van de motie wordt overgenomen door de Tweede Kamerfractie. De indiener besluit daaropvolgend de motie in te trekken.

15. Er is een motie ingediend door Robin Kersbergen.

De Algemene Vergadering roept de Tweede Kamerfractie op om de bouw van nieuwe kerncentrales onderdeel van het regeerakkoord te maken.

De strekking van de motie wordt overgenomen door de Tweede Kamerfractie. De indiener besluit daaropvolgend de motie in te trekken.

16. Partijvoorzitter C. (Christianne) van der Wal sluit de 152^e Algemene Vergadering.

Commissie van Onderzoek

De Commissie van Onderzoek bestaat uit de Algemeen Secretaris en de landelijk Penningmeester en wordt ondersteund door een medewerker van het Algemeen Secretariaat. In 2021 was driemaal een Commissie van Onderzoek actief. Dit betreft de volgende gevallen: Regio Oost, Bergen op Zoom en Regio Oost.

Een lid uit de Regio Oost heeft zich afgesplitst van de Statenfractie in de provincie Overijssel, en heeft haar eigen politieke partij opgericht om haar werk te continueren. De Regio Oost heeft een verzoek tot bijzonder lidmaatschap ingediend. De Commissie van Onderzoek heeft geadviseerd om het lidmaatschap om te zetten tot bijzonder lidmaatschap. Het hoofdbestuur heeft besloten om dit advies over te nemen.

Enkele fractieleden uit Bergen op Zoom hebben zich afgesplitst van de VVD-fractie en zijn een eigen lokale partij begonnen om het werk in de gemeenteraad te kunnen continueren. De Regio Zuid heeft een verzoek tot bijzonder lidmaatschap ingediend. Het lokaal netwerk Scheldebrug heeft een verzoek tot ontzetting ingediend. De Commissie van Onderzoek heeft geadviseerd om één lid uit het lidmaatschap te ontzetten en voor een ander lid het lidmaatschap om te zetten naar het bijzonder lidmaatschap. Het hoofdbestuur heeft besloten om dit advies over te nemen.

Een lid uit de Regio Oost heeft zich afgesplitst van haar gemeentelijke fractie in de provincie Gelderland, en heeft haar eigen lokale politieke partij opgericht om haar werk te continueren. De Regio Oost heeft een verzoek tot ontzetting ingediend. De Commissie van Onderzoek heeft geadviseerd om het lid uit het lidmaatschap te ontzetten. Het hoofdbestuur heeft besloten om dit advies over te nemen.

Commissie van Beroep

De Commissie van Beroep bestond in het verslagjaar 2021 uit:

- Mevrouw R.F. (Rolinde) Weide uit Haren, voorzitter;
- De heer E. (Erik) van der Maarel uit Uden, lid;
- De heer S.E. (Sven) Planken uit Breda, lid;
- De heer H.W. (Hans) Mojet uit 's-Gravenhage, plaatsvervangend lid;
- Mevrouw H.E. (Lysbeth) van Valkenburg-Lely uit Driebergen-Rijsenburg, plaatsvervangend lid
- De heer A.P.A.M. (Dries) van Bergeijk uit Veghel, plaatsvervangend lid.

In het verslagjaar 2021 is de Commissie van Beroep geen enkele keer actief geweest.

Archief

Algemeen secretariaat

In 2021 zijn ontwikkelingen vertraagd als gevolg van de maatregelen tegen de Covid-19 pandemie. Bijeenkomsten zijn niet doorgegaan, betrokkenen moesten thuiswerken en instellingen waren gesloten.

Dit heeft consequenties voor het partijarchief. Er wordt al veel minder geregistreerd en er worden nauwelijks meer verslagen gemaakt. Van online bijeenkomsten voor leden wordt de mail-aankondiging bewaard, digitaal en fysiek ingebonden. Daardoor is er een reconstructie van gehouden activiteiten mogelijk voor geschiedschrijving.

Een groot deel van het partijarchief is in 2020 overgedragen naar het DNPP in Groningen (documentatiecentrum Nederlandse politieke partijen) en toegevoegd aan het archief dat daar wordt bewaard vanaf 1976. Belangstellenden, onderzoekers en studenten kunnen daar het partijarchief tot en met 2012 raadplegen.

Bij raadpleging wordt rekening gehouden met beperkingen op de openbaarheid en met privacy van betrokkenen.

Voor inzage wordt via het DNPP altijd toestemming gevraagd bij de Archivaris.

Het **Nationaal Archief** bewaart het oudste archief dat is gevormd in de periode van 1948 t/m 1975. Dat archief is volledig openbaar.

Geschiedenis website

De website betreffende 70 jaar VVD in beeld en bron, is op 24 januari 2018 feestelijk online gegaan en was aangemeld bij Google Analytics. In het tabel is een toenemend gebruik te zien. Het streven is om in de komende periode de website te actualiseren en aan te vullen met nieuw materiaal betreffende de partijorganisatie en de campagnes verkiezingen.

	2018	2019	2020	2021
Users	1677	1473	2919	3049
Sessies	2412	1850	3571	3581
Pageviews	8548	5084	9055	7556

Het Instituut voor Beeld en Geluid

Het Instituut voor Beeld en Geluid bewaard vanaf het eerste tv-spotje (1963) in de zendtijd voor politieke partijen het audio en audiovisuele beeldmateriaal van de VVD.

Het Algemeen Secretariaat maakt gebruik van een abonnement voor inzage in de database van Beeld en Geluid. Voor materiaal in eigendom van de VVD geeft het Algemeen Secretariaat toestemming aan gebruikers zoals de publieke omroep.

De Tweede Kamer der Staten Generaal is in verband met de verbouwing verhuisd naar de tijdelijke locatie B67. Bij de opruimen van Binnenhof 1a is bij VVD Tweede Kamerfractie veel oud audiovisueel materiaal aangetroffen. Dat materiaal is overgedragen aan het Instituut voor Beeld en Geluid. Het Instituut heeft dé expertise om het materiaal duurzaam te bewaren en toegankelijk beschikbaar te stellen voor publiek. Om die redenen is materiaal dat eerder is geplaatst bij het DNPP opgehaald door de archivaris en naar Beeld en Geluid gebracht.

Dit betreft onder ander de audio en audiovisuele opnamen gebruikt tijdens campagnes en de registratie van congressen t/m ca. 2012.

Als het materiaal niet wordt bewerkt gaat er een stuk parlementaire geschiedenis verloren.

De VVD heeft met Beeld en Geluid een overeenkomst getekend waarin het gebruik is vastgelegd. Een overzicht van het overgedragen materiaal is aanwezig bij de archivaris.

VVD-collectie

Nieuwsbrieven per mail gestuurd en publicaties voor leden zijn t/m 2021 ingebonden in originele boeken met leren omslagen en worden bewaard bij het Algemeen Secretariaat. Dit zijn series die vanaf 1948 compleet zijn. De Koninklijke Bibliotheek, het Nationaal Archief (t/m 1975) en het DNPP bewaren gedrukte publicaties.

De Koninklijke Bibliotheek heeft het ledenblad Vrijheid en Democratie gedigitaliseerd in het kader van de project Metamorfoze van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), dit is het nationale programma voor het behoud van papieren erfgoed.

De VVD heeft in 2020 een overeenkomst getekend voor het beschikbaar stellen via Delpher.nl, dé database voor historische publicaties van Nederland.

De allereerste uitgaven van het mededelingenblad van de vereniging van Staten- en Raadsleden zijn tevens toegevoegd om te digitaliseren in het project Metamorfoze. De uitgave is voorloper van de uitgave Provincie en Gemeente en het huidige magazine van en voor de vereniging.

Archieven van voormalige VVD-afdelingen

De lokale netwerken vinden hun oorsprong in afdelingen die vaak al meer dan 50 jaar en zelfs bijna 75 jaar bestaan! In lokale archieven wordt vaak materiaal bewaard van de afdelingen en lokale netwerken. Ook in regionaal historische centra is archief van de VVD geplaatst.

De archivaris vervult een ondersteunende rol bij de overdracht van archief van een (voormalige) lokale of regionale afdeling naar de regionale archiefbewaarplaats.

In 2021 zijn de archieven van VVD Zuid (Limburg, Brabant en Zeeland), de VVD in Heereveen en van de voormalige afdelingen Alphen aan den Rijn, Boskoop, Gouda en Rijnwoude overgedragen aan de archivaris van de VVD. Voormalig bestuurlid Roy Möllers, raadslid VVD Kaag en Braassem heeft een belangrijke taak vervuld voor het behoud van de lokale archieven.

Een aantal actieve bestuurders heeft in 2021 de lokale geschiedenis uitgezocht voor het gebruik door het lokale netwerk en voor interne saamhorigheid. In Den Helder heeft Rogier Bruin gedegen onderzoek gedaan en in Utrecht zijn er overzichten gemaakt van Utrechtse VVD-bestuursleden en raadsleden 1948-2018

VVD Tweede Kamerfractie

De VVD Tweede Kamerfractie heeft vervoegd haar papieren archief t/m 2010 overgedragen aan het Nationaal Archief. Dit als gevolg van de verhuizing naar B67.

Het betreft een aanvulling op het in 2015 publiek gekomen materiaal. Onder voorwaarden is het archief te raadplegen voor belangstellenden. Archief jonger dan 20 jaar is enkele openbaar met toestemming van het fractiebestuur en de archivaris.

Schenkeningen

Koffertje Harm van Riel

Het Algemeen Secretariaat ontvangt regelmatig oud-propaganda materiaal dat is gevonden in nalatenschappen. Dat materiaal is meestal al aanwezig in de archieven maar een net even andere context kan het archief toch verrijken.

De Stichting Harm van Riel heeft het koffertje van Harm van Riel overgedragen aan de VVD. De senator (1907-1980) was een prominent VVD-er. Het koffertje is uitgegeven als relatiegeschenk van Heineken, vermoedelijk in de jaren '60, en veel gebruikt door van Riel. De archivaris heeft het als VVD-schenking overgedragen aan de afdeling Heritage van Heineken. Het koffertje was onbekend en wordt met het verhaal opgenomen in de collectie.

Radiozendtijd voor politieke partijen

De VVD maakte gebruik van de 'gratis' zendtijd op de radio. Van 1989 tot 2019 werd om de week een actueel interview met een Kamerlid opgenomen waarvan een uitzending van tien minuten werd gemaakt. In het begin heette de zender Hilversum-1, later Radio5 en de afgelopen jaren NPO5. Pieter J. Bogaers presenteerde deze uitzendingen en heeft jarenlang tevens verschillende landelijke en lokale commercials voor de VVD ingesproken.

Een deel van die uitzendingen is bewaard gebleven in eigen archief, een deel bij het instituut voor Beeld en Geluid. In overleg met de archivaris zal Bogaers de door hem bewaarde opnamen nog overdragen aan het Instituut voor Beeld en Geluid. Het is VVD-erfgoed.

Biografie

Er wordt gewerkt aan twee biografieën van VVD prominenten: VVD-oprichter Prof. P.J. Oud en Frits Bolkestein. De biografen zullen op hun biografie promoveren bij prof. Hans Renders, hoogleraar geschiedenis en theorie van de biografie. En bij prof.dr. Gerrit Voerman, hoogleraar ontwikkeling en functioneren van het Nederlandse en Europese partijstelsel.

VVD 75 jaar op 24 januari 2023

In voorbereiding op 75 jaar VVD heeft de archivaris onderzoek gedaan en enkele voorstellen geschreven. Deze zullen in 2022 vorm krijgen.

Afgesproken is dat de Biograaf van P.J. Oud, Boris van Haastrecht, een biografische schets schrijft van Piet Oud. Gerrit Voerman zal dat doen van oprichter Dirk Stikker. De publicatie wordt uitgegeven ter gelegenheid van 75 jaar VVD.

2. Onze leden

Ledenwerving

De VVD heeft als volkspartij als doel zo diep en breed mogelijk vertegenwoordigd te zijn in alle gremia van de maatschappij. In 2021 hadden we niet enkel oog voor de Tweede Kamerverkiezingen, maar juist ook voor onze huidige en nieuwe leden. Zoals altijd hebben we hoge ambities voor het groeien van ons ledenbestand, en zoals de voorgaande jaren hebben we deze weer waargemaakt. Wederom is het ons gelukt te groeien als partij door intensief gebruik te maken van online wervingscampagnes en de continue optimalisatie van bestaande wervingstechnieken.

De aandacht van ons ledenteam ligt natuurlijk niet enkel bij het werven van leden, maar juist ook bij het bieden van de beste ondersteuning, hulp, informatie en aandacht voor bestaande leden. Dit doen we door nieuwe leden welkomspakketten te sturen en direct te betrekken bij de partij, maar ook door hen en zij die langer lid zijn uit te nodigen voor de welkomst-en-oriëntatie-bijeenkomst 'Bakkie Doen,' waar onze politici en Hoofdbestuurleden onze leden op weg helpen in hun wensen binnen en buiten de partij. Voor andere en meer vragen hebben we een ijzersterk serviceteam opgericht dat leden direct helpen met hun vragen en wensen. Ook dit heeft er voor gezorgd dat er veel leden een zowaar sterkere band met de partij hebben gekregen, wat zich op de lange duur vertaald naar een sterkere partij die diep geworteld is in de maatschappij.

We hebben 2021 aangegrepen om de groei van het voorgaande jaar te verzilveren en deze duurzaam te maken, met succes. Met dit fundament gaan we aan de slag om nog meer mensen te betrekken bij onze partij en daarmee een krachtig signaal naar buiten te geven; de VVD blijft een sterke en dynamische partij die in de lift zit.

Waarderingenbeleid

Het waarderingenbeleid van de VVD heeft er ook in 2021 voor gezorgd dat vele vrijwilligers en bestuurders in het zonnetje werden gezet voor hun jarenlange inzet en harde werk. Net als in 2020 was het door corona ook dit jaar helaas niet mogelijk om een lintjesregen op het VVD-festival te organiseren en in het land waarderingvormen uit te reiken. Gelukkig weerhield corona de netwerken en regio's niet om op ludieke wijze toch een manier te vinden de waarderingvormen uit te reiken. Onderstaande personen hebben in 2021 een waardering ontvangen:

Mr. D.U. Stikkerplaquette

De mr. D.U. Stikkerplaquette is genoemd naar de eerste voorzitter van de VVD. Deze plaquette is bedoeld voor personen die hun sporen hebben verdiend door hun langdurige inzet en positieve inzet in het politieke bestuur.

- J.W.F. (Jan) Hoskam
- E. (Erik) Ziengs
- M. (Meta) Jacobs
- P.J.H.M. (Paul) Luijten
- I.R. (Ina) Idema
- K.H.D.M. (Klaas) Dijkhoff
- A.J. (Arjen) Gerritsen
- E.R.M. (Eric) Balemans

- J.W.M. (Jan) Peters

Thorbeckepenning

De Thorbeckepenning wordt uitgereikt aan personen die onbezoldigd en op uitzonderlijke wijze en met grote inzet functies in de partijorganisatie hebben uitgeoefend.

- H.T.M. (Henk) Peterse
- T.H. (Tineke) Tangel
- J. (Jaco) van den Berge
- P.J.H.M. (Paul) Luijten
- A.P.A.M. (Dries) van Bergeijk
- H.H.A. (Marijke) Nijkerken-Alberts
- H.J. (Hendrik-Jan) Bikker

3. Onze netwerken

2021 was een bijzonder jaar voor de lokale en de thematische netwerken. In maart 2020 werd door het hoofdbestuur dringend geadviseerd om alle activiteiten digitaal te organiseren in verband met de verspreiding van het coronavirus. Met uitzondering van de zomer had niemand toen verwacht dat dit advies voor een groot deel van 2021 ook leidend zou zijn.

De kracht van onze vereniging is het verenigen en verbinden. Dat gebeurt doorgaans fysiek. De ingeslagen weg uit 2020 om activiteiten digitaal te organiseren werd in 2021 doorgezet. De lokale en thematische netwerken hebben ervoor gezorgd dat onze vereniging niet tot stilstand is gekomen. Dat was niet altijd even makkelijk, maar de lokale en thematische netwerken hebben laten zien dat het verenigen en verbinden ook digitaal kan. Op het Algemeen Secretariaat zijn we de netwerken daarin blijven ondersteunen.

Niet alleen de besturen van de lokale en thematische netwerken hebben hieraan bijgedragen, maar ook de regio's en alle medewerkers op het Algemeen Secretariaat. 2021 was vooral het jaar van het omdenken: digitaal waar het moet en fysiek waar het kan.

In 2021 zijn we onverlet doorgegaan met het digitaal onboarden (verwelkomen) van nieuwe bestuursleden. Daarnaast zijn er verschillende inspiratiesessies georganiseerd voor de bestuursleden van de lokale netwerken en regio's. Het doel van deze sessies was het inspireren en zoeken naar (nieuwe) activiteiten die dankzij de beperkende maatregelen alsnog (digitaal) georganiseerd konden worden. Ook de ledenservice waar in 2020 mee is gestart is verder uitgebouwd. Er zijn steeds meer medewerkers op het Algemeen Secretariaat betrokken om de beste service te verlenen aan onze vereniging. En niet alleen als het gaat om campagne, maar in het breedste zin des woord. Van Verenigingszaken tot aan de Haya. Het Algemeen Secretariaat blijft verder bouwen aan de meest klantvriendelijke politieke partij van Nederland.

Op het Algemeen Secretariaat is er een team aan de slag gegaan met het voorbereiden van de gemeenteraadsverkiezingen. Daarbij stond vooral het op tijd betrekken en informeren van de vereniging voor een goed lopend proces centraal. De vereniging werd middels de bestuursbrieven geïnformeerd over het proces in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen. Daarnaast was er een toolbox met daarin handige informatie voor de besturen van onze netwerken. De nieuwsbrief lokaal centraal is in 2021 een aantal keer verstuurd om de besturen van onze netwerken te informeren over het reilen en zeilen binnen de vereniging.

Er is een werkgroep lokaal centraal aan de slag gegaan om na te denken over vraagstukken zoals het werven van nieuwe leden, het opzetten van een permanente campagne (strategie) en het versterken van de thematische netwerken. Deze onderwerpen zijn in de eerdergenoemde inspiratiesessies aan de orde gekomen. Daarnaast hebben alle deelnemers aan de Kadertraining een thuiswerkopdracht meegekregen waarin ze een plan moesten opstellen en dit plan ter uitvoering moesten brengen om onze netwerken te helpen met het organiseren van activiteiten.

Ook is er weer een ledenmagazine uitgebracht waarin het clubgevoel centraal stond. Daarin zijn verschillende lokale helden geïnterviewd om de vereniging te laten zien wie er lokaal allemaal actief zijn voor de VVD en wat de netwerken allemaal doen.

Thematische netwerken

De VVD vindt het belangrijk dat iedereen kan meepraten, zowel mensen van binnen als buiten de partij. De thematische netwerken van de VVD spelen hierbij een belangrijke rol. De netwerken zijn de schakel tussen volksvertegenwoordigers (van lokaal tot landelijk) en mensen met een liberaal gedachtegoed. De thematische netwerken bestaan uit mensen met kennis van zaken die graag mee willen praten over bepaalde onderwerpen. De netwerken verbinden liberalen rondom thema's zoals bijvoorbeeld gezondheid, duurzaamheid en economie en stellen hen in staat om hun talenten in te zetten voor onze partij en daarmee voor Nederland. In 2021 stond het volgende centraal: doorontwikkeling digitale bijeenkomsten; campagne Tweede Kamerverkiezingen; samenwerking tussen de thematische netwerken bevorderen.

De thematische netwerken hebben drie gemeenschappelijk doelstellingen:

1. Het verbinden van leden en liberalen
2. Stimuleren van discussie en debat binnen de partij
3. Expertise- en kennisdeling (o.a. voor bewindspersonen)

Alle netwerken werken hard aan het verwezenlijken van de gestelde hoofdlijnen. Onder leiding van de vicevoorzitter in het Hoofdbestuur Onno Hoes en de samenwerking met het Algemeen Secretariaat is in 2021 veel gerealiseerd. De netwerken groeien nog steeds. Op dit moment tellen de netwerken in totaal 13.788 leden (beperking: gemiddeld heeft één lid zich bij twee tot drie thematische netwerken ingeschreven).

Momenteel zijn er 24 thematische netwerken actief op verschillende interessegebieden.

Thematisch netwerk	Aantal leden
Liberaal Maatschappelijk Middenveld	363
Liberaal Vrouwen Netwerk	866
Senioren in de Samenleving	350
Thematisch Netwerk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	500
Thematisch Netwerk Cultuur en Media	398
Thematisch Netwerk Defensie	447
Thematisch Netwerk Economische Zaken en Innovatie	1391
Thematisch Netwerk Financiën	850
Thematisch Netwerk Gezondheid en Zorg	840
Thematisch Netwerk Impact van Verandering	350
Thematisch Netwerk Internationaal	1119
Thematisch Netwerk Justitie en Veiligheid	797
Thematisch Netwerk Landbouw, Natuur en Voedsel	451
Thematisch Netwerk LHBT	278
Thematisch netwerk Liberaal Groen	1013
Thematisch Netwerk Migratie Integratie	183
Thematisch Netwerk MKB/Familiebedrijf & ZZP	435
Thematisch Netwerk Mobiliteit en Leefomgeving	654
Thematisch Netwerk Onderwijs	730
Thematisch Netwerk Public Professional	424
Thematisch Netwerk Sport en Bewegen	401
Thematisch Netwerk Werk en Inkomen	695
Thematisch Netwerk Wonen	616
Thematisch Netwerk Young Professional	887
Totaal	13788

Inhoudelijk debat en samenwerking netwerken

In 2021 hebben de thematische netwerken veel verschillende bijeenkomsten georganiseerd. De Corona crisis heeft ook in 2021 nog veel impact gehad op de aard van de evenementen van de netwerken. De digitaliseringsslag waar de thematische netwerken in 2020 mee zijn gestart heeft zich in 2021 verder ontwikkeld. Deze digitale expertsessies, discussiebijeenkomsten (met Kamerleden en bewindspersonen) en bijeenkomsten met externe sprekers zijn zeer goed bevallen binnen de partij en op deze manier kunnen leden overall in het land zich betrokken voelen door digitaal deel te nemen. Ook stonden de Tweede Kamerverkiezingen in 2021 centraal. De thematische netwerken hebben in de campagne periode verschillende debat-bijeenkomsten georganiseerd om met verschillende kandidaten in gesprek te gaan. Op deze manier hebben leden kennis kunnen maken met de kandidaten (per thema).

De thematische netwerken hebben, zoals eerder benoemd, in 2021 vooral veel digitale bijeenkomsten georganiseerd. De jaarlijkse Miljoenennota-dag was dit jaar groots opgezet. De Miljoenennota-dag vond op 25 september 2021 plaats. Er was een plenaire opening met voormalig voorzitter van de VVD, Christianne van der Wal, voormalig Staatssecretaris Economische Zaken en Klimaat Dilan Yesilgoz-Zegerius en Tweede Kamerlid Eelco Heinen. De netwerken die betrokken waren en die zelf een deelsessie georganiseerd hadden waren: Liberaal Groen, Onderwijs, Economische Zaken en Innovatie, Senioren in de Samenleving, Internationaal en Zorg.

Er hebben rond de 70 bijeenkomsten plaatsgevonden in 2021. Voorbeelden van grotere events zijn onder andere de Onderwijsdag georganiseerd door thematisch netwerk Onderwijs. Thematisch netwerk Internationaal heeft verschillende externe sprekers uitgenodigd zoals bijvoorbeeld Ambassadeur Robert Serry, er heeft ook een event plaatsgevonden over de Duitse verkiezingen. Daarnaast hebben de 'doelgroepen' netwerken ook netwerk bijeenkomsten georganiseerd zoals de speeddate bijeenkomst van het vrouwennetwerk waar je in gesprek kon met bewindspersonen en een training over liberale loopbanen. Senioren in de Samenleving hebben verschillende bijeenkomsten georganiseerd, waaronder een digitale koffie sessie met Tweede Kamerlid Ockje Tellegen. Young Professional netwerk heeft een workshop georganiseerd genaamd: een avond formeren voor Young Professionals.

Het nieuwe netwerk Migratie en Integratie heeft drie bijeenkomsten georganiseerd onder andere over het Vreemdelingenrecht en de invloed van corona op de asielketen. Dit hebben zij samen gedaan door in gesprek te gaan met Kamerleden.

Andere voorbeelden van evenementen zijn: een drieluik aan expertsessies met Europarlementariërs georganiseerd door Economische Zaken en Innovatie, Liberaal Groen en Mobiliteit en Leefomgeving; het zorg debat georganiseerd door het Gezondheid en Zorg netwerk; Justitie en Veiligheid debat over legalisering van drugs en het Wonen netwerk organiseerde een debat over het verkiezingsprogramma en de verkiezingsuitslag.

Stuurgroep

In de zomer van 2021 hebben de thematische netwerken in samenwerking met het Algemeen Secretariaat een start gemaakt met de oprichting van een zogeheten Stuurgroep. De Stuurgroep, onder leiding van Koen Petersen en Pauline van der Geld (Algemeen Secretariaat) is opgericht met het doel om ervoor zorgen dat de thematische netwerken een volgende stap kunnen zetten binnen de partij. Dit door zich te focussen op de dwarsverbindingen met onder andere de Haya, de VBV, de Teldersstichting en de VVD-fractie. Er is een pilot gestart in 2021 met een cluster van 5 thematische netwerken. Echter is

er besloten om niet door te gaan met deze stuurgroep en de netwerken zijn zelf verder gegaan met het leggen van contacten met de verschillende gremia binnen de partij.

4. Onze bestuurders en volksvertegenwoordigers

2021 was voor de VVD-bestuurdersvereniging een spannend jaar. Niet alleen omdat er in maart Tweede Kamerverkiezingen waren, maar ook omdat er veel voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen van het jaar daarop zijn getroffen. Tevens heeft de VVD-bestuurdersvereniging in 2021 afscheid genomen van haar voorzitter Arjen Gerritsen, en is Nanning Mol benoemd als nieuwe voorzitter.

Tweede Kamerverkiezingen

Na de Tweede Kamerverkiezingen heeft de VVD-bestuurdersvereniging hard gewerkt aan het verbinden van haar leden met de nieuwe Tweede Kamerfractie. Dit kon helaas niet fysiek gebeuren vanwege de grotendeels in 2021 geldende coronamaatregelen, maar de VVD-bestuurdersvereniging is overgegaan op een digitale verbinding. Hiervoor zijn onder andere een digitaal voorjaarscongres en vrijdagmiddag webinars georganiseerd. Op verschillende inhoudelijke onderwerpen, waaronder Stikstof & Klimaat, Sociaal Domein en Gemeentelijke Financiën zijn de leden van de VVD-bestuurdersvereniging in gesprek gegaan met de Tweede Kamerleden.

Gemeenteraadsverkiezingen

Na de Tweede Kamerverkiezingen is de VVD-bestuurdersvereniging gelijk overgegaan tot het treffen van voorbereidingen van de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. Verreweg het grootste gedeelte van de leden van de VVD-bestuurdersvereniging komt voort uit het gemeentelijke bestuur, dus deze verkiezingen zijn traditioneel erg belangrijk voor de bestuurdersvereniging. Dit blijkt niet alleen uit de inhoudelijke bijdrage, maar ook uit de structurele financiële bijdrage die de VVD-bestuurdersvereniging levert aan de campagnekas van de VVD.

De VVD-bestuurdersvereniging heeft een leidraad voor gemeentelijke verkiezingsprogramma's opgesteld, die de gemeentelijke netwerken konden gebruiken als inspiratiebron en naslagwerk voor het opstellen van hun eigen lokale verkiezingsprogramma.

Bovendien zijn er in 2021, in samenwerking met de Haya van Somerenstichting, voorbereidingen getroffen voor een onderhandelingstraining. Gedurende deze training worden lokale lijsttrekkers getraind in het voeren van coalitieonderhandelingen na de gemeenteraadsverkiezingen.

Congressen

Naast het digitale voorjaarscongres in mei, heeft de VVD-bestuurdersvereniging in oktober een fysiek congres georganiseerd. Het laatste weekend van oktober zijn er ruim 200 leden van de VVD-bestuurdersvereniging afgereisd naar Congrescentrum De Werelt, om hier met elkaar bij te praten en in de netwerken bij elkaar te komen. Ook was er de mogelijkheid om in een Q&A vragen te stellen aan fractievoorzitter van de Tweede Kamer Sophie Hermans. Bovendien namen we afscheid van penningmeester Dorien Verbree.

5. Onze VVD in het buitenland

VVD Internationaal heeft als voornaamste doelstellingen de internationale relaties van de VVD te onderhouden én het versterken van liberale democratieën door het steunen van liberale zusterpartijen en regionale netwerken, mede door middel van trainingen, in en rondom de Europese Unie. Wederom heeft er tussen de Haya en VVD Internationaal veel uitwisseling plaatsgevonden op het gebied van kennis en ervaring omtrent (digitale) trainingen. Daarnaast organiseert VVD Internationaal delegatiebezoeken van en naar internationale partners om zo kennisoverdracht te stimuleren tussen VVD-medewerkers en medewerkers van liberale zusterpartijen.

Van digitaal naar fysiek

Tot de zomer van 2021 heeft VVD Internationaal in verband met reisbeperkingen door de coronapandemie de focus gelegd op digitale activiteiten, het agenderen van internationale thema's, in binnen- en buitenland, en het onderhouden van internationale netwerken op afstand. Zo zijn verschillende digitale Politieke Cafés georganiseerd voor VVD-leden in het buitenland in de aanloop naar de landelijke verkiezingen en zijn verschillende conferenties en trainingen in het buitenland in digitale vorm doorgegaan. Vanaf zomer 2021 werden reisbeperkingen geleidelijk afgebouwd en kon VVD Internationaal zich weer inzetten om de banden met verschillende liberale partijen en organisatie aan te halen in fysieke vorm. Daarnaast zijn er nieuwe partners gezocht waarmee op de korte en lange termijn samenwerking kon worden aangegaan. Tevens hebben de Haya en VVD Internationaal de handen ineengeslagen door een Train-de-Trainer Weekend te organiseren voor VVD-leden die in Nederland of over de grens politieke talenten willen trainen.

Programma's VVD Internationaal

VVD Internationaal neemt deel aan de MATRA en SHIRAKA programma's van het Ministerie van Buitenlandse Zaken én maakt gebruik van een gedeelte van de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP). Deze programma's zijn erop gericht om de op- en uitbouw van de capaciteit van zusterpartijen van Nederlandse politieke partijen in landen rondom de Europese Unie te versterken. Door de organisatie van trainingen en het faciliteren van kennisoverdracht vult VVD Internationaal dit programma in. De programma's stellen de VVD in staat om nauw samen te werken met liberale zusterpartijen. De uitvoer van het programma vindt plaats op een vraag gestuurde basis. In 2021 was VVD Internationaal op grote schaal actief binnen het kader van de MATRA en SHIRAKA programma's in de volgende landen: Armenië, Bosnië en Herzegovina, Georgië, Hongarije, Jordanië, Kroatië, Libanon, Letland, Marokko, Polen, Tunesië en Oekraïne. Eén van de hoogtepunten van dit jaar was het succesvol afronden van onze regio kadertrainingen voor potentieel talent in Europa en het Midden-Oosten, waarin meer dan 40 politieke toptalenten in het buitenland zijn getraind door VVD Internationaal in intensieve trainingsprogramma's. Voor de verslaglegging van al deze projecten verwijzen wij u graag naar de jaarverslagen van VVD Internationaal betreffende MATRA, SHIRAKA en WFPP. De jaarverslagen zijn terug te vinden op:

<https://vvdinternational.vvd.nl/>

6. Opleiding & Talentmanagement

Talentmanagement

Voor 2021 had Talentmanagement (TM) het doel gesteld de Kadertraining beter te gebruiken voor het scouten van talent. Dit is gebeurd door tijdens de trainingen te zoeken naar positief opvallende deelnemers en deelnemers te vragen iets te organiseren in hun lokaal netwerk. Positief opvallende deelnemers zijn opgenomen in onze talentendatabase “Search”, gesproken door de Permanente Scoutingscommissie (PSC), en besproken in het talentoverleg tussen de PSC en de regio’s. Zodoende is de uitwisseling tussen de regio’s en landelijk verbeterd.

Om talentscouting in de regio’s te verbeteren is in 2021 ingezet op beter contact met de Regionale Scoutingscommissies (RSc’s) en de lokale functionarissen O&T. De verbetering van het contact met lokale O&T’ers is bewerkstelligd door de organisatie van sessies “De Winnende Lijst”, die tot doel hadden de kandidaatstellingsprocessen voor de gemeenteraadsverkiezingen 2023 te verbeteren. Het contact met de regionale scoutingscommissies is geïntensiveerd door de voorzitters van die commissies structureel te nodigen bij overleggen tussen de regio’s en de PSC. Daarnaast is de bemensing van de RSc’s op peil gebracht en is voor iedere regio een licentie voor Search aangeschaft. Ook is een “Blauwdruk Regionaal Talentmanagement” ontwikkeld waarin VVD-speerpunten als integriteit en diversiteit extra aandacht krijgen.

Ook landelijk heeft TM een professionaliseringsslag door een belangrijke talentbron te ontsluiten: de fractievoorzitters, wethouders en gedeputeerden. Deze groep wordt structureel geregistreerd in Search en gesproken door de Permanente Scoutingscommissie. Door Covid-19 restricties is er voor gekozen de geplande bijeenkomst omtrent talentontwikkeling voor deze groep niet door te laten gaan. Ook is Search gebruikt voor de opslag van data voor een verkennend onderzoek naar data-gedreven selectietools van de talentmanager en de dataspecialist op het Algemeen Secretariaat.

Verder heeft talentmanagement sinds jaar en dag het doel meer dan 100 kroonbenoemde VVD-burgemeesters te krijgen. Ondanks de organisatie van trainingen en intensieve begeleiding is dit aantal niet gehaald. Dat komt vooral door een reeks herindelingen waardoor het totaal aantal gemeenten is gedaald.

In 2021 heeft TM geprobeerd in alle aspecten van haar werkzaamheden belangrijke thema’s als integriteit en diversiteit door te laten klinken. In het bijzonder is hiervoor aandacht geweest bij de selectie voor trainingstrajecten, bij de ontwikkeling van de Blauwdruk Talentmanagement, en in de begeleiding van talent.

Opleiding

Basistrainingen

Ruim 80% van de basistrainingen werd in 2021 digitaal georganiseerd. We hebben de inhoud van de trainingen liberalisme, debat, presenteren en gemeenteraad omgezet naar digitale trainingen.

Regionale Masterclass

De Regionale Masterclasses (MC) werden in de meeste gevallen omgezet naar een hybride vorm. Alle 11 regio's hebben het complete MC-programma georganiseerd, weliswaar dat sommige dit hebben verdeeld over 2020 en 2021. De regio's blijven deze hybride vorm in de toekomst aanbieden zodat de toegankelijkheid groter wordt.

Kadertraining

De Kadertraining werd bijna in zijn geheel digitaal georganiseerd, dit gebeurde vanuit een studio in Dordrecht. In totaal hebben 63 deelnemers succesvol de trainingen doorlopen. Zodra het weer mogelijk was, na de zomer, is er een extra fysieke dag georganiseerd in Lunteren. Tijdens deze dag zijn er diverse debatoefeningen gedaan met als afsluiting een Lagerhuisdebat onder leiding van Jan Anthonie Bruijn. Zo konden de deelnemers elkaar toch nog fysiek ontmoeten en de Kadertraining 2021 met elkaar afsluiten.

Topkadertraining

De Topkadertraining editie van 2020 is inmiddels verdeeld over 2020, 2021 en 2022 vanwege corona. In april van dit jaar wordt het derde en laatste weekend van de (oorspronkelijke) lichter 2020 georganiseerd. In het najaar van 2022 start er een nieuwe lichter.

Bakkie doen met de Haya

Om meer leden te enthousiasmeren organiseren we sinds 2021 het digitale evenement 'Bakkie doen met de Haya'. Tijdens een sessie van 1 uur maken deelnemers kennis met de Haya van Somerenstichting. Dit doen we door twee mini-trainingen te faciliteren, welke de deelnemers allebei in 25 minuten doorlopen. Dit is tot nu toe erg goed bevallen met steeds meer dan 40 deelnemers.

Train-de-trainer

Begin 2021 zijn 30 actieve Haya-trainers door een extern opleidingsinstituut, ICM opleidingscentrum, getraind in digitale werkvormen. De verandering van fysieke trainingen naar online vraagt om een andere manier van trainen. In 3 groepen van 10 deelnemers hebben trainers de do's & don'ts met betrekking tot online trainen geleerd en kennis gemaakt met verschillende online werkvormen.

Verder zijn er in oktober 2021 20 VVD leden opgeleid tot Haya trainer. Door middel van een train-de-trainer weekend in Lunteren zijn de deelnemers getraind in trainersvaardigheden, groepsdynamiek en werkvormen.

7. Ons integriteitsbewustzijn

In 2021 is de positieve lijn van het jaar daarvoor op het gebied van integriteit doorgezet. Zo stonden we voor de tweede keer op rij niet bovenaan het lijstje van de Politieke Integriteit Index en hebben de Dilemma Commissie en Permanente Commissie Integriteit veel leden van de VVD kunnen helpen met vraagstukken omtrent integriteit.

Dilemma Commissie

De Dilemma Commissie is in 2018 in het leven geroepen om laagdrempelige spiegelgesprekken te voeren met VVD'ers die tegen een (mogelijk) integriteitsvraagstuk aanlopen. In 2021 namen de volgende personen plaats in de Dilemma Commissie:

- Sjoerd Potters, voorzitter
- Floor Vermeulen
- Wobine Buijs-Glademans
- Jeroen Duin
- Erwin Weggemans
- Willemijn van Hees
- Tila zur Lage
- Elsemieke Havenga

In 2021 heeft de Dilemma Commissie 17 spiegelgesprekken met VVD'ers gevoerd. Van al deze gesprekken zijn geanonimiseerde gespreksverslagen gemaakt, en in de moresprudentiedatabase toegevoegd.

Permanente Commissie Integriteit

De Permanente Commissie Integriteit legt zich uitsluitend toe op het doen van onderzoeken. In totaal heeft deze commissie in 2021 6 ontvankelijke meldingen van (vermeende) integriteitsschendingen ontvangen en een advies over uitgebracht. Niet-ontvankelijke meldingen zijn doorgestuurd naar de juiste gremia.

In 2021 bestond de Permanente Commissie Integriteit uit:

- Koos Schouwenaar, voorzitter
- Mike Jansen
- Theo Hoex
- Han Moraal
- Marianne Morren

8. Campagne

Het jaar 2021 heeft op het gebied van campagne in het teken gestaan van de Tweede Kamerverkiezingen op 17 maart 2021 en de voorbereidingen op de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022.

Tweede Kamerverkiezingen 2021

Tijdens de Tweede Kamerverkiezingen op 17 maart 2021 is de VVD met 34 zetels voor de vierde keer op rij de grootste partij van Nederland geworden. Een fantastische uitslag.

Door de situatie rondom het Corona-virus was het tijdens de campagne niet mogelijk om langs de deuren te gaan of fysieke campagne-activiteiten te organiseren. Daardoor was de VVD genoodzaakt het directe contact met de kiezer op een andere wijze te organiseren. Veel VVD'ers zijn hier op een geweldige manier mee aan de slag gegaan. Zo hebben VVD'ers door heel Nederland digitale spreekuren georganiseerd voor mensen die hard geraakt werden door de situatie met het virus, zoals horeca-ondernemers, handhavers en het zorgpersoneel uit de ziekenhuizen.

Door actief te luisteren, op te halen waar mensen tegenaan liepen, en daar vervolgens politiek mee aan de slag te gaan, wist de VVD in een uitzonderlijke tijd toch goed contact met de achterban te onderhouden. De talloze VVD'ers die digitaal in gesprek zijn gegaan over hoe we samen de eindstreep met het virus konden halen, om vervolgens samen sterker verder te gaan, zijn voor de VVD van grote waarde geweest. De verkiezingsuitslag laat zien dat dit ook door de kiezer gewaardeerd is.

Gemeenteraadsverkiezingen 2022

Direct na de verkiezingen voor de Tweede Kamer is de VVD gestart met het voorbereiden van de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022. Tijdens 19 roadshowbijeenkomsten door heel Nederland hebben het team op het partijbureau en onze lokale campagnevrijwilligers plannen gemaakt voor de campagne, het goed in contact blijven met onze kiezers en het neerzetten van het VVD-verhaal tijdens de gemeenteraadsverkiezingen. Noemenswaardig is ook dat deze roadshowbijeenkomsten ook het startschot zijn geweest voor de opbouw van de servicegerichte manier van werken op het partijbureau. Door deze manier van werken zijn de lijnen tussen het partijbureau en al onze vrijwilligers nog korter dan voorheen het geval was, zodat iedereen in staat is in de eigen gemeente de beste campagne te voeren.

Na de zomer zijn veel VVD-vrijwilligers, uiteraard met inachtneming van de toen geldende Coronamaatregelen, massaal de buurten ingegaan om gesprekken te voeren. Om te luisteren. Om te vragen wat er goed gaat en wat er beter moet. Op deze manier blijft de VVD in contact met de kiezer en weten wij wat er nodig is om al onze buurten gaaf te houden en nog mooier te maken. Zodat mensen gewoon veilig en vrij hun leven kunnen leiden. Zodat de dingen die goed gaan, goed blijven. En zodat de dingen die beter kunnen, ook echt beter worden.

9. Politiek

Tweede Kamerfractie

Samenstelling 21e fractie bij begin verslagjaar: 32 leden

A.A. Aartsen, B. Becker, M.N. Bolkestein, A. van den Bosch, A. Bosman, K.H.D.M. Dijkhoff, R.J. Dijkstra, Z. El Yassini, T. van Gent, M.G.J. Harbers, R.J. Heerema, S.T.M. Hermans, D.A.N. Koerhuis, S.M.G. Koopmans, A.J.M. Laan-Geselschap, R.E. van der Linde, W.J.H. Lidders, J. Middendorp. C.N.A Nijkerken – de Haan, K. Regterschot, B. Smals, M.A.J. Snoeren, O.C. Tellegen, J.Z.C.M. Tielen, H.S. Veldman, A. de Vries, A. Weverling, A.D. Wiersma, J. Van Wijngaarden, M. Wörsdörfer, D. Yesilgöz – Zegerius, E. Ziengs.

Samenstelling 22e fractie bij einde verslagjaar: 34 leden

A.A. Aartsen, B. Becker, R.P. Brekelmans, A.A.H. van Campen, Z. El Yassini, U. Ellian, S.P.A. Erkens, P.C. de Groot, M.G.J. Harbers, R.J. Heerema, E. Heinen, S.T.M. Hermans, J. van den Hil, F.L. Idsinga, R.J. Kamminga, J.J. Klink, D.A.N. Koerhuis, A.H.J. de Kort, I.J.M. Michon-Derkzen, F.B. Minhas, D. de Neef, M.L.J. Paul, Q.A. Rajkowski, M. Rutte, B.M.G. Smals, P.J.T. van Strien, M.F. Strolenberg, O.C. Tellegen, J.Z.C.M. Tielen, P.J. Valstar, R. Verkuijlen, A. de Vries, J. Van Wijngaarden, H.H. van der Woude.

Samenstelling van het fractiebestuur van de 22e VVD Tweede Kamerfractie:

S.T.M. Hermans, voorzitter

B. Becker, vicevoorzitter

O.C. Tellegen, fractiesecretaris en lid Presidium

A. de Vries, penningmeester

J. Van Wijngaarden, secretaris personeel

I.J.M. Michon-Derkzen, bestuurslid partijaangelegenheden

Bijzondere fractiebijeenkomsten in het verslagjaar

- Op 26 maart kwam de fractie in de nieuwe samenstelling na de verkiezingen bijeen voor de bespreking van het komende jaar. In verband met de coronapandemie was dit een digitale bijeenkomst;
- Op 3 en 4 september vond het jaarlijkse fractieweekend plaats in Lunteren.

Vergaderingen binnen de fractie

De fractie vergadert iedere dinsdagochtend, ter voorbereiding op de Kamerweek. Op de dinsdagmiddagen komt de fractie bijeen ter bespreking van een lange termijn thema en in het najaar ter bespreking van de deelbegrotingen. Het fractiebestuur vergadert in beginsel één keer per week. De fractiecommissies bepalen zelf de vergaderfrequentie. In verband met de coronamaatregelen, heeft de fractie het grootste deel van het jaar digitaal of op externe locaties buiten het Tweede Kamergebouw vergaderd.

Overige

- Zowel fractie als fractieleden ontvangen enorme aantallen e-mails; de aantallen worden niet bijgehouden;

- De (dit jaar digitale) vergaderingen van de (thema)netwerken en congressen van de partij werden door fractieleden bijgewoond.

De Eerste Kamerfractie

De Eerste Kamer is het politieke orgaan dat wetsvoorstellen van de regering en initiatiefwetten vanuit de Tweede Kamer beoordeelt op met name rechtmatigheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Uiteraard wordt daarbij ook gekeken naar de kwaliteit en de samenhang met de overige wetgeving.

Aan het eind van het verslagjaar bestond de VVD Eerste Kamerfractie uit de volgende 12 leden: Micky Adriaansens, Alfred Arbouw, Pim van Ballekom, Mirjam de Blécourt- Wouterse, Jan Anthonie Bruijn, Reina de Bruijn-Wezeman, Eric van der Burg, Paulien Geerdink, Annemarie Jorritsma-Lebbink, Jan Keunen, Tanja Klip-Martin en Henk Jan Meijer.

Van deze leden vormden Annemarie Jorritsma, Tanja Klip, Pim van Ballekom en Henk Jan Meijer het fractiebestuur, resp. als voorzitter, vice-voorzitter, penningmeester en secretaris. Begin 2022 zijn Micky Adriaansens en Erik van den Burg toegetreden tot het nieuwe kabinet, resp. als minister van Economische Zaken en staatssecretaris voor Asiel en Migratie.

De fractie vergaderde tijdens de vergaderperiode iedere dinsdagochtend. Ook in het jaar 2021 heeft de Coronacrisis ingrijpende gevolgen gehad voor de manier van vergaderen. Niet langer was een fysieke bijeenkomst in de fractiekamer de norm; meestentijds werd vergaderd via een videoplatform. Op de laatste vergaderdag vóór het zomerreces kon de fractie weer fysiek bijeenkomen. Dat was tevens de laatste vergadering in het gebouw van de Eerste Kamer aan het Binnenhof. Vanaf september werd vergaderd in de nieuwe behuizing, helaas bleek het in de maanden november en december weer noodzakelijk de fractievergaderingen via een videoplatform te houden. Wanneer de EK-vergaderingen op dinsdag al in de ochtend begonnen vond op de voorafgaande zondag om 17.00 uur een voorbereidend video-overleg van de fractie plaats.

De plenaire vergaderingen van de Eerste Kamer vonden niet langer plaats in de plenaire vergaderzaal, maar er werd uitgeweken naar de Ridderzaal. In verband met de ingrijpende verbouwing van de Binnenhof-gebouwen vond dit op 21 december voor de laatste maal plaats. Ook bij de verschillende Kamercommissies was fysiek vergaderen niet langer de norm maar, op een enkele uitzondering na, werd via videoplatforms overleg gevoerd.

In elke Kamercommissie hebben ongeveer vier VVD-leden zitting, deze leden vormen de fractiecommissies; een van deze leden neemt de coördinatie op zich. Van tijd tot tijd vindt overleg plaats tussen (leden van) fractiecommissies met leden van de Tweede Kamerfractie.

Eind december 2021 is de verdeling binnen de fractie als volgt.

Commissie Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis van de Koning (BiZa/AZ): Eric van der Burg, Jan Keunen (coördinator), Tanja Klip en Henk Jan Meijer;

Commissie Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO): Alfred Arbouw (coördinator), Pim van Ballekom en Annemarie Jorritsma;

Commissie Economische Zaken en Klimaat/Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (EZK/LNV): Tanja Klip (coördinator), Mirjam de Blécourt, Pim van Ballekom en Henk Jan Meijer;

Commissie Europese Zaken (EUZA): Pim van Ballekom (coördinator), Alfred Arbouw, Reina de Bruijn en Paulien Geerdink;

Commissie Financiën (FIN): Paulien Geerdink (coördinator), Micky Adriaansens, Pim van Ballekom en Annemarie Jorritsma;

Commissie Immigratie en Asiel/IBZ-raad (I&A/IBZ): Micky Adriaansens (coördinator), Mirjam de Blécourt, Annemarie Jorritsma en Jan Keunen;

Commissie Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving (IWO): Tanja Klip (coördinator), Alfred Arbouw, Paulien Geerdink en Henk Jan Meijer.

Commissie Justitie en Veiligheid (J&V): Henk Jan Meijer (coördinator), Micky Adriaansens, Alfred Arbouw en Mirjam de Blécourt;

Commissie Koninkrijksrelaties (KOREL): Annemarie Jorritsma (coördinator), Micky Adriaansens, Eric van der Burg en Jan Keunen;

Commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW): Mirjam de Blécourt (coördinator), Eric van der Burg, Reina de Bruijn en Tanja Klip;

Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW): Eric van der Burg (coördinator), Pim van Ballekom, Reina de Bruijn en Paulien Geerdink;

Commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS): Reina de Bruijn (coördinator), Micky Adriaansens, Eric van der Burg en Jan Keunen;

Parlementaire onderzoekscommissie effectiviteit antidiscriminatiewetgeving: Erik van der Burg;

Commissie Verzoekschriften: Henk Jan Meijer.

Twee leden van de VVD-fractie bekleeden het voorzitterschap van een Kamercommissie: Micky Adriaansens van de Commissie VWS en Henk Jan Meijer van de Commissie IWO. Voorts is Pim van Ballekom te ondervoorzitter van de Commissie BDO; Eric van der Burg is ondervoorzitter van de Commissie SZW.

Naast de Gedragscode Integriteit Eerste Kamer en de Vuistregels Integriteit van de partij kent de fractie in aanvulling daarop ook eigen integriteitsregels. Deze, in 2016 vastgestelde regels, zijn ook voor de huidige fractie van toepassing. In het verslagjaar werd in een fractievergadering speciaal aandacht besteed aan het onderwerp Integriteit.

Tot maart 2020 nodigde het fractiebestuur regelmatig gasten uit vanuit de VVD partijorganisatie om, volgens een tevoren opgesteld schema, een vergadering van de fractie bij te wonen. In verband met de coronacrisis werd dat in 2021 opgeschort. Wel werd Lucas Vos, die op de opvolgingsplek op de EK-kandidatenlijst stond, maandelijks uitgenodigd aan te sluiten.

Door de fractie werd een viertal themabesprekingen gehouden. Dit betrof aandacht voor het thema Asiel en migratie, voor Cybersecurity met als gast Erik van de Sandt, hoofdinspecteur bij Team High Tech Crime van de Landelijke Recherche, gedetacheerd bij het Korps Politie Caribisch Gebied. Ook werd thematisch aandacht besteed aan de woningbouwbegroting met als gast Tweede Kamerlid Daniel Koerhuis en aan het IPCC-rapport, met als gast Roderick van der Wal, hoogleraar Sea level change and coastal impacts aan de Universiteit van Utrecht.

Andere gasten die door de fractie werden ontvangen waren Sophie Hermans, campagneleider TK-verkiezingen, Arno Brok, voorzitter PSC, minister Stef Blok over de Wet versterking gebouwen Groningen en Thierry Aartsen, campagneleider gemeenteraadsverkiezingen. Op 14 december werd de fractie geïnformeerd over de hoofdlijnen van het Regeerakkoord door Sophie Hermans, wnd. fractievoorzitter in de Tweede Kamer.

Fractieleden participeerden actief in de bijeenkomsten van de verschillende netwerken van de partij. Ook namen fractieleden deel aan informatieve werkbezoeken aan regio's en maatschappelijke organisaties.

Vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid hecht de fractie eraan om jonge mensen in de gelegenheid te stellen kennis te maken met het parlementaire werk in de Eerste Kamer en met het liberalisme als gedachtegoed van waaruit de VVD-fractie opereert. Ook in het verslagjaar zijn twee stagiaires werkzaam geweest voor de fractie. Zij hebben zich specifiek gericht op het sociale mediabeleid van de VVD-fractie in de Eerste Kamer. Er zijn inmiddels accounts van de fractie op Facebook, Instagram en Twitter. Door middel van introductiefilmpjes en aandacht voor belangrijke wetsontwerpen is de EK-fractie goed in beeld gebracht. Beide stagiaires zijn met veel enthousiasme en tot wederzijdse tevredenheid actief geweest, de stagecontracten zijn tweemaal verlengd.

Vanuit de Eerste Kamerfractie participeren de volgende senatoren in internationale organisaties:

- Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE): Reina de Bruijn, lid, en Paulien Geerdink, plv. lid.
- Parlementaire Assemblee van de NAVO (NATO PA): Alfred Arbouw, lid, Eric van der Burg, plv. lid.
- Parlementaire Assemblee van de OVSE: Alfred Arbouw (lid).
- Interparlementaire Unie: Paulien Geerdink (vice-voorzitter Nederlandse delegatie)
- Interparlementaire commissie Nederlandse Taalunie: Paulien Geerdink.
- Beneluxraad: Pim van Ballekom en Mirjam de Blécourt.
- Parlementaire Assemblee van de Unie voor de Mediterrane Regio: Reina de Bruijn.

Europees Parlementsfractie

Het jaar 2021 stond wederom grotendeels in het teken van de Corona-crisis. De bestrijding van de coronacrisis, discussies rondom het economisch herstel, maar ook zaken zoals de Europese klimaatwet maakten een belangrijk deel uit van de werkzaamheden van het Europees Parlement. De dertien voorstellen die vervolgens door de Europese Commissie in juli zijn gepubliceerd, worden grotendeels in 2022 behandeld. Deze moeten de doelstellingen van de klimaatwet behalen. De VVD-delegatie drukte haar stempel op een aantal belangrijke dossiers en wist ook op deze belangrijke voorstellen een aantal woordvoerderschappen binnen te halen. In de tussentijdse verkiezingen van de Renew Europe fractie werd Malik Azmani ook herkozen als Eerste Vice-President. Aan het eind van het jaar werd Liesje Schreinemacher vervangen door Catharina Rinzema als Europarlementariër, vanwege haar aanstaande benoeming als bewindspersoon in het kabinet Rutte IV. Catharina Rinzema heeft de portefeuille van Liesje Schreinemacher overgenomen, en zal zich bezighouden met de interne markt en buitenlandse handel.

Malik Azmani

- Delegatieleider van de VVD in het Europees Parlement
- Eerste vice-fractievoorzitter van Renew Europe (herkozen)
- Lid van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE)
- Plv. lid van de Commissie buitenlandse zaken (AFET)
- Lid van de EP-delegatie voor de relaties met de Maghreblanden en de Arabische Maghreb Unie, inclusief EU-Marokko, EU-Tunesië en EU-Algerije.
- Lid van de EP-delegatie voor de betrekkingen met de regio ronde de Middellandse Zee.
- Plv. lid van de EP-delegatie voor de betrekkingen met Afrika, Caribisch en de Stille Zuidzee.
- Lid van de Frontex Scrutiny Working Group en Plv. Lid van de Joint Parliamentary Scrutiny Group on Europol.

Sinds juli 2019 is Malik Azmani lid van het Europees Parlement. Dit is zijn eerste termijn als Europarlementariër en delegatieleider. Daarnaast is hij in oktober 2021 herkozen tot Eerste Vice-President van Renew Europe, de derde politieke groep in het Europees Parlement na de EPP en S&D.

Renew Europe is een nieuwe samenwerking van onder ander het Franse *'En Marche'* en de reeds bestaande ALDE-groep. Op dit moment heeft de Renew Groep 102 zetels in het Europees Parlement en heeft het een sleutelpositie in handen. Als Eerste Vice-President geeft Azmani samen met de President en de rest van de Presidency vorm aan de verdere professionalisering van deze nieuwe politieke groep. Hij geeft onder meer leiding aan de coördinatoren van alle commissies en vervangt tevens de President waar nodig in de Conferentie van Presidenten, Pre Summits en het leiden van groupmeetings.

Daarnaast leidt hij de VVD-delegatie en heeft er afgelopen jaar door zijn toedoen een herschikking plaatsgevonden met als doel de delegatie integraal en meer teamgericht te laten werken waarbij tevens alle dossiers in de gaten worden gehouden wat betreft kansen en risico's voor VVD. Daardoor is Malik Azmani ook beter in staat om zijn liaison-functie in te vullen naar de Minister-President en de fractievoorzitter van de Tweede Kamerfractie.

In het Europees Parlement heeft Malik Azmani op de inhoud vooral de focus gelegd op het in goede banen leiden van migratie, met name aan de buitengrenzen van de Europese Unie. In een eerder stadium heeft Azmani zich - samen met zijn Duitse Renew-collega Jan-Christoph Oetjen - sterk gemaakt voor een nieuwe aanpak op migratie dat als blauwdruk fungeert voor de nieuwe Commissievoorstellen. De nadruk in de nieuwe voorstellen vanuit de Europese Commissie moet liggen op het onder controle krijgen van de migratiestromen. Dit betekent een focus op de buitengrenzen van de Europese Unie en het maken van nieuwe afspraken met derde landen. Wat de VVD betreft moet Europese Commissie hier echt nog een tandje bijzetten.

Malik Azmani is daarnaast schaduw-rapporteur namens de Renew Groep op het crisis instrument bij een plotselinge toename van migratie, en schaduw-rapporteur nieuwe routes voor arbeidsmigratie. Ook onderhandelt hij mee over de positie van het Europees Parlement over de aanname van een samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en de internationale politieorganisatie Interpol. Verder heeft Malik Azmani namens Renew Europe gewerkt aan

een rapport vanuit het Europees Parlement over het functioneren van EU-agentschap Frontex. Het rapport bevatte aanbevelingen en adviezen, om er onder andere voor te zorgen dat onze buitengrenzen beter bewaakt zullen worden.

De relaties tussen de EU en diens buurlanden waren en blijven van groot belang. Vanuit meerdere EP-delegaties onderhield Malik Azmani intensieve contacten met diplomaten en vertegenwoordigers, waaronder uit Armenië, Azerbaidjan, Turkije, Israël, Marokko en Tunesië. Het is in het Europees én in het Nederlands belang om stabiliteit aan de Europese buitengrenzen te bevorderen. In het specifiek is Malik Azmani schaduw-rapporteur geworden op een rapport dat het Europees Parlement over Turkije zal aannemen. Naast Turkije speelden de VS, Rusland, Oekraïne, Wit-Rusland en China ook een nadrukkelijke rol in de werkzaamheden van Malik Azmani. Hij maakt zich vooral zorgen over de afwezigheid van de Europese Unie op het geopolitieke toneel en laat dat geluid horen in onder andere debatten, resoluties, position papers en mediaoptredens.

Jan Huitema

- Lid van de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid (ENVI)
- Plv. lid van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling (AGRI)
- Lid van de Commissie visserij (PECH)
- Rapporteur CO2-normen voor personenauto's en bestelbussen
- Lid van de delegatie voor de betrekkingen met de Verenigde Staten.
- Plv-lid van de delegatie voor de betrekkingen met Brazilië

Jan Huitema is in juli 2019 begonnen aan zijn tweede termijn als Europarlementariër. Jan Huitema is lid van de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid. Hoge prioriteit in dit mandaat heeft de Green Deal van de Europese Commissie. Daarbij is het belangrijkste aandachtspunt dat de Green Deal behapbaar, en betaalbaar moet blijven voor de Europese burger. Daarnaast moeten schone energiebronnen zoals kernenergie niet uitgesloten worden. Zo kunnen we als Europese Unie de doelstelling van 55% uitstootreductie in 2030 halen en in 2050 klimaatneutraal zijn.

In 2021 draaide het op het gebied van publieke gezondheid nog vooral om vooral om de aanpak van de coronacrisis. In deze fase van de pandemie ging het vooral over vaccinaties en de rol daarvan in grensoverschrijdende bewegingen, zoals woon-werkverkeer en toerisme. Wederom heeft Jan Huitema benadrukt dat een gezamenlijke en eenduidige aanpak cruciaal is voor het slagen van Europees coronabeleid. Daarnaast heeft Jan Huitema bij de Europese Commissie aandacht gevraagd voor de rol van de digitale transitie in de zorgsector.

In het voorjaar van 2020 is Jan Huitema binnen de Milieucommissie benoemd als rapporteur voor het eigen initiatiefrapport op het Actieplan voor de Circulaire Economie. Deze resolutie is op 10 februari 2021 met een overgrote meerderheid aangenomen en is ook zeer positief ontvangen door het brede stakeholderveld. Het uitgangspunt van het rapport is dat circulair gebruik van grondstoffen en materialen moet gaan lonen in Europa. Stimulatie hiervan zal positief uitwerken op de innovatie en werkgelegenheid in de lidstaten en daarnaast

bijdragen aan het behalen van Nederlandse en Europese klimaatdoelen. In zijn resolutie verwelkomt Jan Huitema het Commissievoorstel, maar doet hij ook meer dan 130 beleidsaanbevelingen om circulariteit verder te stimuleren en beter toepasbaar te maken in de praktijk.

In het najaar van 2021 is Jan Huitema rapporteur geworden op een wetsvoorstel waarin CO2-normen voor auto's en bussen worden aangescherpt. Dit voorstel is onderdeel van een groot klimaatpakket waarmee Europa in 2030 55% CO2-uitstoot gaat reduceren. De CO2-normen voor auto's en busjes zetten doelen voor autofabrikanten om steeds meer emissieloze auto's te verkopen. Dat is niet alleen goed voor het klimaat, het stimuleert ook de ontwikkeling van betere en goedkopere schone voertuigen, zoals elektrische auto's. Voor Jan Huitema zijn emissieloze auto's de meest realistische en betaalbare route naar schoon rijden. Huitema geeft de voorkeur aan schoner rijden, in plaats van het ontmoedigen van autorijden door bijvoorbeeld een Europees CO2 belasting.

Jan Huitema speelt in 2021 een sleutelrol in het Europees Parlement in de ontwikkeling van nieuw landbouwbeleid. Na drie jaar onderhandelen met Jan als medeonderhandelaar namens Renew Europe is een deal gesloten op het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Met deze deal wordt het landbouwbeleid gemoderniseerd en worden subsidies resultaatgerichter ingezet. Tot slot zet Jan zich in voor innovaties in de landbouw. Het is voor Jan Huitema een belangrijke mijlpaal om als woordvoerder voor nieuwe veredelings technieken binnen Renew Europe een gezamenlijke positie in te nemen die positief tegenover deze innovatie staat.

Tot slot is Jan Huitema in 2021 permanent lid geworden van de Commissie visserij (voorheen was hij plaatsvervangend lid).

Caroline Nagtegaal

- Lid van de Commissie vervoer en toerisme (TRAN)
- Lid van de Commissie economische en monetaire zaken (ECON)
- Vice-coördinator voor Renew Europe vervoer en toerisme.
- Eerste vicevoorzitter van de delegatie voor de betrekkingen met het Arabisch schiereiland.
- Lid van de delegatie voor de betrekkingen met Brazilië
- Plv.-lid van de delegatie voor de betrekkingen met China

Caroline Nagtegaal is in november 2017 begonnen aan haar werk als Europarlementariër na het vertrek van Cora van Nieuwenhuizen uit het Europees Parlement. Sinds 2019 zet ze zich, als lid van de Commissie vervoer en toerisme (TRAN), in voor de transportsector en een goede werking van de interne markt. Hierbij richt zij zich op scheepvaart, luchtvaart, weg en spoor. Caroline Nagtegaal schreef, namens het Europees Parlement, een initiatiefrapport over een strategie voor een duurzame, digitale en toekomstbestendige toekomst voor de Europese binnenvaart. Dit rapport is in 2021 met een ruime meerderheid aangenomen. Ook het rapport over een meer efficiënte en duurzame zeevaart, waarop Caroline Nagtegaal een leidende rol had namens de liberalen, is aangenomen. Daarnaast verkreeg zij het schaduw-rapporteurschap op een van de 'Fit for 55'-wetgevingsvoorstellen, namelijk de Verordening betreffende de uitrol van alternatieve brandstoffeninfrastructuur (AFIR). De 'Fit for 55'-voorstellen moeten zorgen voor een 55% CO2-emissiereductie in 2030.

Verder onderhandelt Caroline Nagtegaal vanuit TRAN op een ander 'Fit for 55'-dossier, namelijk de herziening van de manier waarop we energie en brandstof belasten (Energy Taxation Directive). Zij onderkent het belang van een vergroeningsslag in dit opzicht en zet in op het behoud van een gelijk speelveld, evenals het stimuleren van het gebruik van groene brandstoffen en elektrificatie in de lucht- en zeevaart.

In de Commissie economische en monetaire zaken (ECON) draaide 2021 in belangrijke mate om de implementatie van het coronaherstelfonds. Caroline Nagtegaal hamert daarbij op het belang van hervormingen als voorwaarde voor Europese gelden, alsmede op de eenmaligheid van het fonds. Tevens benadrukt zij het belang van het rechtstaatmechanisme, zodat EU gelden correct besteed worden. Verder maakt zij zich hard voor een verstandig monetair beleid, en roept zij de ECB doorlopend op om de hoge inflatie aan te pakken.

In 2020 is Caroline Nagtegaal benoemd tot eerste vicevoorzitter van DARP. Zij richt zich specifiek op onderwerpen als duurzaam transport & mobiliteit, logistiek en handelsrelaties met landen als Bahrein, Koeweit, Oman, Qatar, Saudi-Arabië, VAE en Jemen, alsook de Samenwerkingsraad van de Arabische Golfstaten (ofwel GCC - Gulf Cooperation Council).

Als schaduw-rapporteur op het rapport over de Bankenunie legt Caroline Nagtegaal, namens Renew Europe, de nadruk op het belang van risicoreductie in het bankwezen in het kader van de voltooiing van de bankenunie. Het Parlement heeft dit standpunt dan ook overgenomen in haar jaarlijkse verslag over de bankenunie. Daarnaast onderhandelt zij over het standpunt rondom het Europees Semester, het coördinatiemechanisme voor begrotingsbeleid in de EU. Caroline Nagtegaal benadrukt daar het belang van gezonde overheidsfinanciën voor het functioneren van de monetaire unie en de gevaren van te hoge staatsschulden. De komende tijd zal zij zich focussen op een verstandige hervorming van het Stabiliteits- en Groeipact, waarbij schuldhoudbaarheid centraal staat. Verder zal zij zich inspannen op het gebied van regelgeving voor banken, verzekeraars en financiële markten.

Liesje Schreinemacher

- Lid van de Commissie internationale handel (INTA)
- Lid van de Commissie juridische zaken (JURI)
- Plv.-lid van de Commissie interne markt en consumentenbescherming (IMCO)
- Plv.-lid van de bijzonder Commissie artificiële intelligentie in het digitale tijdperk (AIDA)
- Vice-voorzitter LHTBI-intergroup
- Lid van de delegatie voor de betrekkingen de Verenigde Staten
- Plv.-Lid van de delegatie voor de betrekkingen met Japan
- Woordvoerder EU-VS, EU-VK en EU-Zuid Korea handelsrelaties namens Renew Europe

Liesje Schreinemacher is in juli 2019 begonnen aan haar eerste termijn als Europarlementariër. Als lid van de Commissie internationale handel zet Liesje Schreinemacher zich in voor het sluiten en naleven van handelsverdragen met derde landen. Zij was vanuit Renew Europe daarnaast ook in het bijzonder betrokken bij de onderhandelingen op het handelsakkoord met het Verenigd Koninkrijk na het vertrek uit de Europese Unie. Daarnaast vraagt Liesje Schreinemacher aandacht voor de oneerlijke

concurrentie van (door de staat gesubsidieerde) bedrijven uit China, of dat nu gaat om investeringen, overnames of openbare aanbestedingen.

Een open en eerlijke handelsrelatie met China met wederzijdse markttoegang is van belang voor de Europese Unie, maar de Europese Unie moet niet naïef zijn en de huidige betrekkingen vragen om een kritische houding. Dit geldt ook voor de export van producten voor tweeverlei gebruik. Liesje Schreinemacher was het afgelopen jaar schaduw-rapporteur op nieuwe Europese exportregels voor technologieën die gebruikt kunnen worden om de mensenrechten te schenden.

Liese Schreinemacher vraagt verder ook met succes aandacht voor de snelle veranderingen als gevolg van verdere digitalisering en de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie. Die bieden kansen, maar ook uitdagingen. 'Big Tech'-bedrijven dreigen te domineren en misbruik te maken van een dominante marktpositie. Europese regels zijn nodig om ervoor te zorgen dat het gelijke speelveld voor ondernemers wordt hersteld en gebruikers weer grip krijgen op hun online omgeving. Met name kinderen kunnen hiervan de dupe worden en juist zij moeten goed beschermd worden.

Naar aanleiding van de verkiezing van Joe Biden als nieuwe president van de Verenigde Staten heeft Liesje Schreinemacher in het Europees Parlement de hoop uitgesproken dat de Europese Unie weer samen met haar trans-Atlantische partner kan optrekken onder het leiderschap van Biden. De EU en de VS moeten hun handelsdisputen oplossen. Daarnaast moeten we een gezamenlijk ambitie hebben op het herstel van multilateralisme, veiligheid, open handel en de aanpak van klimaatverandering. Ook bestaat er een kans om samen te werken op het gebied van nieuwe technologische standaarden. Zo zorgen we ervoor dat deze worden ontwikkeld met onze Westerse waarden als uitgangspunt.

Sinds 1 november 2020 is Liesje Schreinemacher vice-voorzitter van de LHTBI-intergroup. In die hoedanigheid heeft zij - ook in de media - veel van zich laten horen, bijvoorbeeld over de omstreden LHBTI-wetten in Polen en Hongarije. Om hier aandacht voor te blijven vragen is op initiatief van onder meer Liesje Schreinemacher de Europese Unie uitgeroepen tot een LHTBI vrijheidszone.

Sinds 10 januari 2022 is Liesje Schreinemacher geen lid meer van het Europees Parlement na haar benoeming tot minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in het kabinet Rutte IV. De plek van Liesje Schreinemacher in het Europees Parlement is ingenomen door Catharina Rinzema.

Bart Groothuis

- Lid van de commissie industrie, onderzoek en energie (ITRE)
- Lid van de bijzondere commissie buitenlandse inmenging in alle democratische processen in de Europese Unie, met inbegrip van desinformatie (INGE)
- Ondervoorzitter van de delegatie met Iran.
- Plv.-lid Commissie buitenlandse zaken (AFET)
- Plv.-lid Subcommissie veiligheid en defensie (SEDE)
- Plv.-lid Delegatie voor de betrekkingen met de Parlementaire Vergadering van de NAVO (DNAT)

Bart Groothuis was - voordat hij in 2020 Lid van het Europees Parlement werd - eerder werkzaam voor het ministerie van Defensie onder andere als hoofd bij het Bureau Cyber Security. Op het gebied van de cyberveiligheid kan er nog veel verbeteren in de Europese Unie. Als rapporteur cyberveiligheid heeft Bart Groothuis zich ingezet om de wet netwerk- en informatieveiligheid richtlijn (NIS2) ambitieus te maken en aan te passen aan de moderne tijd. Dat is gelukt. Deze wet introduceert minimum cybersecurity eisen voor essentiële publieke en private organisaties en verbetert daarnaast de cybersecuritysamenwerking tussen de lidstaten, tussen en met bedrijven en met derde landen. De komende 2 jaar is Bart Groothuis namens het Europees Parlement hoofdonderhandelaar in de onderhandelingen met de Commissie en de Raad.

Naast digitale innovatie en veiligheid zet Bart Groothuis zich in de Commissie industrie in voor de energietransitie met behoud van de grote industrie in Europa. Groothuis is namens Renew Europe schaduw-rapporteur op de waterstofstrategie. Voor Nederland een belangrijke innovatie. Door de ontwikkeling van waterstof kunnen we verduurzamen en de economische positie van Nederland versterken. Zo kan de haven van Rotterdam profiteren in deze stap naar duurzaamheid, kan onze industrie vergroenen en welvarend blijven maar is het ook voor Noord-Nederland een enorme kans om het verlies van banen vanwege het naderende einde van de gaswinning om te zetten in economische groei. Bart Groothuis heeft vanuit de industrie commissie diverse wetten met succes geamendeerd om Nederlandse ondernemers vooruit te helpen, bijvoorbeeld op het gebied van CCUS (opslag en gebruik CO₂), offshore productie van waterstof, autorijden met zonnepanelen, fotonica etc.

Als schaduwrapporteur namens de Renew groep in de Commissie INGE werkt Bart Groothuis aan maatregelen om ongewenste beïnvloeding, desinformatie, economische dwang en spionage tegen te gaan. Met deze zogenaamde nieuwe dreigingen wordt de Europese democratie ondermijnd en het vormt daarmee een bedreiging voor onze vrije samenleving. Bart Groothuis wil dat niet alleen gekeken wordt naar betere preventie en voorlichting, ook moet de EU de kosten voor agressoren vergroten door de introductie van collectieve tegenmaatregelen door de EU. Daarnaast heeft Bart Groothuis de Digital Services Act succesvol geamendeerd om desinformatie inzichtelijk te krijgen, te bestrijden en om deepfakes te detecteren. Vanuit zijn werk in de Commissie veiligheid en defensie houdt Bart Groothuis zich daarnaast bezig met Europese defensiesamenwerking, relaties met de NAVO, de Europese veiligheidsarchitectuur en moderne wapensystemen.

Bart Groothuis droeg in een besloten taskforce bij aan de ontwikkeling van een nieuw Europees instrument die economische dwang door geopolitieke grootmachten kan beantwoorden en tegengaan.

In de delegatie voor de betrekkingen met Iran speelt (nucleaire) veiligheid een grote rol in de werkzaamheden voor Bart Groothuis. Het is belangrijk dat de destabiliserende rol van Iran in de regio wordt tegengegaan en -in het bijzonder- dat Iran terugkeert naar diens verplichtingen onder de nucleaire 'Iran deal' (JCPOA). De Europese Unie moet, als coördinator, proactief het herstel van de JCPOA nastreven door diens 'soft power' optimaal in te zetten.